

literatura

LLUÍS BONADA

El naixement d'un escriptor a la Barcelona de 1922

“Sóc, francament, ‘separatista’. Si un de la secreta trobés aquests papers, podria encausar-me per opinions contràries a la constitució i contra la ‘integritat de la madre patria’, que, per a Catalunya és tot senzillament una madrastra, com ho fou la castellana Joana Enríquez, muller de Joan II, el desgraciat i simpàtic Príncep de Viana”.

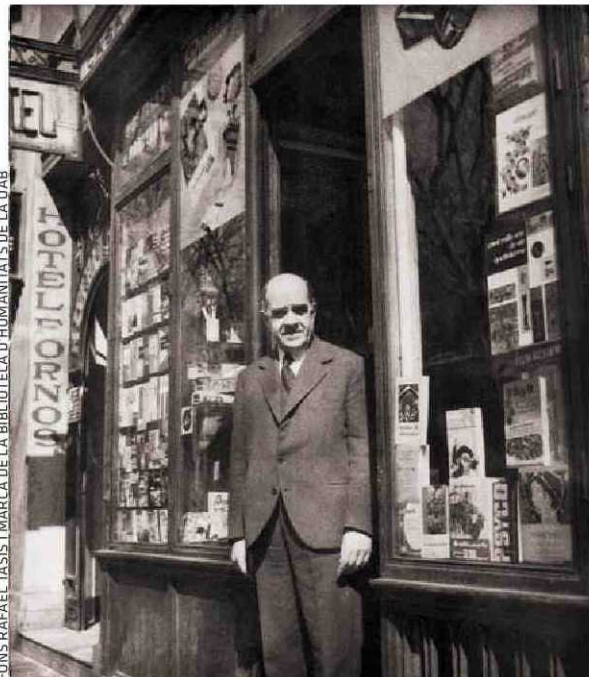
Ho anota el 25 de gener de l'any 1922 un noi barceloní de quinze anys que treballa de dependent en una empresa d'olis i greixos que, a més d'una opinió política formada, i un notable coneixement de la història del país i del seu present polític, i de la literatura catalana, original o traduïda, comença a perfilar la seva vocació d'escriptor, amb la publicació d'uns primers escrits a la premsa.

Es diu Rafael Tasis i Marca (Barcelona, 1906-París 1966) i els

dos biògrafs del prolífic narrador, crític literari i historiador que van llegir la nota, Miquel Arimany i Josep M. Poblet, no van poder ni reproduir-la ni comentar-la, lògicament, quan van parlar del dietari el 1967, un any més tard de la mort de l'escriptor. El primer només va indicar que “els seus sentiments patriòtics i polítics troben també expressió directa en aquest diari” i que, més que catalanista, s'hi declara “extracatalanista”.

Fa sis anys, els nous estudiosos de l'escriptor, Montserrat Bacardí i Francesc Foguet, van presentar els dietaris inèdits posteriors (*Diari íntim. Escrits autobiogràfics*. Acontravent, 2011), però de l'arxiu familiar barceloní de Tasis havia desaparegut la llibreta que contenia aquell primer dietari del 1922, i que abastava de l'1 de gener al 18 de juny, de manera que el van donar per perdut.

Afortunadament, l'any passat, el dietari apareix a Madrid, en una neteja a fons, a casa de la filla gran, que desconeixia que el tenia. I ara, per fi, podem llegir-lo sencer, a les Publicacions de l'Abadia de Montserrat, amb el títol *Diari* (1922). Diari iniciàtic, de descobertes i d'aprenentatges continus —com l'aprenentatge d'una manera ferma d'escriure amb claredat i un to mantingut— en l'interval de mig any “havia nascut el

La primera part del dietari que Rafael Tasis comença a escriure l'1 de gener del 1922, als quinze anys, apareix finalment a la llum.

Rafael Tasis escriptor”, constaten Bacardí i Foguet, un escriptor amb un esperit crític ja molt format i un gust literari ben encaminat.

Absent el dietari, com va dir Arimany, de les grans confidències sobre les torbacions i turbulències d'una ànima adolescent, —per sort, cal afegir-hi— les seves cent pàgines constitueixen, més enllà de les reflexions personals —sorpresents en un noi de 15 anys, si bé influïdes per una educació religiosa i moral retrògrada— un retrat detallat i emotiu de la Barcelona dels anys 20, de la intensa vida social i de lleure dels barcelonins de classe mitjana, vida formada, per una banda, per les visites familiars regulars i, per l'altra, per l'assistència als espectacles teatrals i cinematogràfics, i als centres socials, a banda de la missa del diumenge.

Arimany ja va constatar que “l'interès per la vida de Barcelona és viu en ell ja als setze anys”, setze anys que fa mentre escriu el dietari, el 9 de març. Però ja amb quinze, diu el 9 de febrer: “Abans, la cosa que més avorria (i m'avorria) era passejar. I ara, al revés, hi trobo sovint gust. (...) Perquè quants motius de diversió, de llàstima, d'estranyesa no es veuen per aquests carrers de Déu i del diable”.

Gràcies a aquest interès, el dietari s'enriqueix constantment amb la descripció notarial de diversos fenòmens concrets, tant els ja perduts com els reforçats amb el pas dels anys.

Com la descarada, per al jove cristià Tasis, forma com les nombroses modistes, de ben joves, ja formaven parella amb els estudiants i dependents saltataulells. O bé, per a Tasis, l'aplaudida conversió del futbol, a través de les victòries del Barça, en l'esport nacional de Catalunya amb el qual s'ha barrejat, gràcies a Déu, diu, “un ampli sentit patriòtic, catalanista”, una “esperança gloriosa” d'un “ressorgir racial i vigorós de la terra” que “vagi al cap” de totes les altres terres ibèriques, i constatació que el “ressorgir del cos acompanya el desvetllament de l'ànima a les llums aimades i santes de l'esperada i desitjada llibertat”.